

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO
ĮSTATYMAS**

2014 m. d. Nr.
Vilnius

**PIRMAS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šis įstatymas taikomas valstybės ir savivaldybių įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto bei kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų (toliau kartu vadinama – biudžetinės įstaigos) darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo sąlygas ir dydžius.

2. Taikant įstatyme numatytus darbo apmokėjimo dydžius, tie patys kriterijai turi būti taikomi vyrams ir moterims.

3. Šis įstatymas netaikomas:

1) Lietuvos Respublikos ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos štabuose ir kitose tarptautinėse karinėse ar gynybos institucijose bei karinėse mokymo įstaigose užsienyje dirbantiems darbuotojams;

2) valstybinių mokslinių tyrimų institutų, veikiančių kaip biudžetinės įstaigos, administracijos ir kitiems darbuotojams, mokslo darbuotojams ir kitiems tyrėjams;

3) viešųjų įstaigų, finansuojamų iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų, darbuotojams;

4) biudžetinių įstaigų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis Europos Sąjungos finansinės paramos projektuose;

5) Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų, atstovybių prie

tarptautinių organizacijų ir specialiųjų misijų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis;

6) asmenims, su kuriais Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija sudaro delegavimo sutartis pagal Lietuvos Respublikos asmenų delegavimo į tarptautines ir Europos Sąjungos institucijas ar užsienio valstybių institucijas įstatymą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Aukščiausiojo profesinio meninio lygio kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros ir meno įstaigos darbuotojas, kuris pelnęs profesinį nacionalinį ar tarptautinį pripažinimą.

2. **Kvalifikuotas darbuotojas** – biudžetinės įstaigos darbuotojas, kurio pagrindinėms užduotims atlikti reikalinga kvalifikacija ir (ar) kompetencija informacijai tvarkyti, kaupti, skaičiuoti, apdoroti ir surasti, įrenginiams valdyti bei prižiūrėti, transporto priemonėms vairuoti, patalpoms prižiūrėti.

3. **Nekvalifikuotas darbininkas** – biudžetinės įstaigos darbuotojas, atliekantis paprastas ir pasikartojančias užduotis, kurioms atlikti dažniausiai reikia rankinių įrankių ir fizinės jėgos.

4. **Pareiginė alga** – konkrečiai pareigybei nustatyta mėnesinė alga.

5. **Specialistas** – biudžetinės įstaigos darbuotojas, turintis profesiją, kurios pagrindinėms užduotims atlikti reikia aukšto lygio profesinių žinių ir (ar) darbo patirties humanitarinių, socialinių, fizinių, žemės ūkio, biomedicinos, technologijos mokslų srityse.

3 straipsnis. Darbo apmokėjimo santykius reglamentuojančių įstatymų taikymas biudžetinių įstaigų darbuotojams

Darbo apmokėjimo santykius reglamentuojantys įstatymai bei kiti teisės aktai biudžetinių įstaigų darbuotojams taikomi tiek, kiek jų darbo apmokėjimo nereglamentuoja šis įstatymas.

ANTRAS SKIRSNIS DARBUOTOJŲ PAREIGYBĖS

4 straipsnis. Pareigybių lygiai

Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareigybės yra keturių lygių:

1) A lygio – pareigybės, kurioms būtinas aukštasis universitetinis ar jam prilygintas išsilavinimas, arba pareigybės, kurias užima aukščiausio profesinio meninio lygio kultūros ir meno darbuotojai;

2) B lygio – pareigybės, kurioms būtinas ne žemesnis kaip aukštasis koleginius išsilavinimas arba aukštesnysis išsilavinimas, arba iki 1995 metų įgytas specialusis vidurinis išsilavinimas;

3) C lygio – pareigybės, kurioms būtinas ne žemesnis kaip vidurinis išsilavinimas ir (ar) įgyta profesinė kvalifikacija;

4) D lygio – pareigybės, kurioms nebūtinai vidurinis išsilavinimas.

5 straipsnis. Pareigybių grupės

Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareigybės suskirstytos į šias grupes:

1) Įstaigų vadovai.

2) Administracinių ir struktūrinių padalinių vadovai.

3) Specialistai.

4) Kvalifikuoti darbuotojai (tarnautojai, paslaugų sektoriaus darbuotojai, žemės, miškų ir žuvininkystės ūkio darbuotojai, kvalifikuoti darbininkai, vairuotojai, amatininkai)

5) Nekvalifikuoti darbininkai

6 straipsnis. Biudžetinėse įstaigose dirbančių darbuotojų sąrašas ir darbuotojų pareigybių aprašymas

1. Biudžetinės įstaigos vadovas, vadovaudamasis Lietuvos profesijų klasifikatoriumi, patvirtintu Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 4-171 „Dėl profesijų klasifikatoriaus LPK 2012 patvirtinimo“, tvirtina biudžetinės įstaigos darbuotojų pareigybių sąrašus ir pareigybių aprašymus.

2. Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareigybės aprašomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinama Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų pareigybių aprašymo metodika.

Darbuotojų pareigybių aprašymus tvirtina biudžetinių įstaigų vadovai, o biudžetinių įstaigų vadovų – juos į pareigas priėmusi savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija.

3. Biudžetinės įstaigos darbuotojo pareigybės aprašyme turi būti nurodyta: pareigybės grupė, pavadinimas, pareigybės lygis, pareiginės algos koeficientas arba koeficientų ribos, specialūs reikalavimai, keliami šias pareigas einančiam darbuotojui (darbo patirtis, kvalifikacija), pareigybei priskirtos funkcijos.

TREČIAS SKIRSNIS

DARBO UŽMOKESTIS IR KITOS IŠMOKOS

7 straipsnis. Darbo užmokestis

1. Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokestį sudaro:

1) pareiginė alga (pastovioji ir kintamoji dalys arba pastovioji dalis).

2) užmokestis už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą ir budėjimą;

2. Darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo laiką, pareiginės algos pastovioji ir kintamoji dalys mokamos proporcingai dirbtam laikui.

8 straipsnis. Pareiginės algos bazinis dydis

1. Ateinančių finansinių metų bazinis dydis, atsižvelgiant į praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją (skaičiuojant nacionalinį vartotojų kainų indeksą) ir kitų vidutinio darbo užmokesčio viešajame sektoriuje dydžiui ir kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką, nustatomas nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje. Nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje sulygtą bazinį dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas iki Seimo pavasario sesijos pabaigos. Tvirtinamas naujas bazinis dydis negali būti mažesnis už esamą bazinį dydį, išskyrus atvejus, kai iš esmės pablogėja valstybės ekonominė ir finansinė būklė.

2. Jei nacionalinė kolektyvinė sutartis nėra sudaryta arba pakeista iki einamųjų metų birželio 1 d., tai ateinančių finansinių metų bazinį dydį Vyriausybės teikimu, atsižvelgdamas į šio straipsnio 1 dalyje numatytas aplinkybes, tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas iki Seimo pavasario sesijos pabaigos.

9 straipsnis. Pareiginės algos pastovioji dalis

1. Pareiginės algos pastovioji dalis nustatoma pareiginės algos koeficientais. Pareiginės algos koeficiento vienetas yra lygus pareiginės algos baziniam dydžiui.

2. Biudžetinių įstaigų vadovų pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientai baziniais dydžiais numatyti šio įstatymo 1 – 5 prieduose. Įstaigos vadovo pareiginės algos pastovioji dalis nustatoma: atsižvelgiant į savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos nustatytą didžiausią leistiną pareigybių skaičių (Valstybės tarnybos įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka) ir vadovavimo patirtį. Įstaigos vadovo pareigas gali eiti asmuo, turintis aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą. Didžiausias leistinas pareigybių skaičius suskirstytas į tris grupes: trečia grupė – kai pareigybių skaičius yra iki 50 darbuotojų, antra – kai pareigybių skaičius yra nuo 51 iki 200 darbuotojų ir pirma grupė – kai pareigybių skaičius yra didesnis kaip 200 darbuotojų. Įstaigos vadovo

vadovavimo patirtis taip pat suskirstyta į tris grupes: iki 5 metų, nuo 5 iki 10 metų ir daugiau kaip 10 metų.

3. Biudžetinių įstaigų darbuotojų (išskyrus įstaigos vadovų) pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientai baziniais dydžiais numatyti šio įstatymo 6 – 17 prieduose.

4. Biudžetinių įstaigų vadovų pavadootojų, vyriausiųjų buhalterių ir vidaus audito tarnybų vadovų pareiginės algos pastoviosios dalies dydis nustatomas 10–15 procentų mažesnis nei įstaigų vadovų pareiginės algos pastoviosios algos dydis, pavadootojų ūkio ir bendriesiems reikalams – 15–20 procentų mažesnis nei įstaigų vadovų pareiginės algos pastoviosios dalies dydis, administracinių padalinių vadovų pavadootojų – 10–15 procentų mažesni už jų vadovų pareiginės algos pastoviosios dalies dydį. Institucijų vadovų, vyriausiųjų buhalterių, vidaus tarnybų audito vadovų, kurie turi valstybės tarnautojo ar valstybės pareigūno statusą, pavadootojams pareiginės algos pastoviosios dalies dydis nustatomas 10–15 procentų mažesnis atitinkamai už jų įstaigų vadovų, administracijos ar kitų struktūrinių padalinių vadovų pareiginės algos pastoviosios dalies dydį, tačiau negali viršyti šio įstatymo 1 – 10 prieduose įstaigų vadovams ir administracijos ar kitų struktūrinių padalinių vadovams numatytų pareiginės algos pastoviosios dalies maksimalių dydžių.

5. Pareiginės algos pastoviosios dalies dydis apskaičiuojamas atitinkamą pareiginės algos koeficientą dauginant iš bazinio dydžio.

6. Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija sudaro ir, atsižvelgdamos į šio įstatymo reikalavimus ir atsižvelgdamos į šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę, patvirtina atitinkamai kultūros ir meno darbuotojų, socialinį darbą dirbančių darbuotojų, sveikatos priežiūros darbuotojų ir pedagogų sąrašus, kuriais vadovaujantis visose biudžetinėse įstaigose šie darbuotojai priskiriami kultūros ir meno ar socialinį darbą dirbantiems darbuotojams, sveikatos priežiūros specialistams ar pedagogams.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybė atsižvelgdama į biudžetinių įstaigų darbo pobūdį, svarbą Lietuvai, nacionalinį ir tarptautinį pripažinimą, biudžetinių įstaigų dydį, įvertindama darbo sąlygas ir kitus kriterijus bei valstybės ir savivaldybių biudžetų finansines galimybes, atsižvelgdama į šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę, pagal šio įstatymo 1 – 17 prieduose nurodytų pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientų minimalių ir maksimalių dydžių ribas skirtingų ekonominės veiklos sričių įstaigų pareigybių grupėms tvirtina pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientus arba jų minimalius ir maksimalius dydžius ir kitas darbo apmokėjimo sąlygas, neprieštaraujančias šio įstatymo nuostatomis.

8. Biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą nustato įstaigos vadovas, o biudžetinės įstaigos vadovo – savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

9. Nustatant pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, papildomai įvertinamas nacionalinių ir valstybinių kultūros ir meno įstaigų, nurodytų Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos muziejų įstatyme ir Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatyme, vadovų ir aukščiausiojo profesinio meninio lygio kultūros ir meno darbuotojų nacionaliniu ir tarptautiniu mastu įgytas pripažinimas.

10. Mokytojams pareiginės algos pastoviosios dalies valandinis tarifinis atlygis nustatomas už 18 pedagoginio darbo valandų per savaitę Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka, pasikonsultavus su šakos profesinių sąjungų atstovais.

11. Atsižvelgiant į įstaigos darbo pobūdį, svarbą Lietuvai (veikla apima visą šalies teritoriją arba kelių savivaldybių), nacionalinį ir tarptautinį pripažinimą, vadovams ir kitiems darbuotojams nustatomi 25 procentais didesni pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai. Įstaigų sąrašą nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

10 straipsnis. Pareiginės algos kintamoji dalis

1. Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos kintamoji dalis priklauso nuo:

1) praėjusiais metais pasiektų rezultatų, vertinamų pagal vadovui ar darbuotojui iš anksto nustatytas metines užduotis, siektinus rezultatus bei jų vertinimo rodiklius;

2) papildomo darbo krūvio, kai padidinamas biudžetinės įstaigos darbuotojo darbų mastas arba kai darbuotojas pavaduoja kitą įstaigos darbuotoją (jeigu nesudaroma kita darbo sutartis).

1.1. Pirmaisiais darbuotojo darbo metais pareiginės algos kintamoji dalis gali būti nustatyta ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo darbuotojo priėmimo į pareigas.

2. Skirtingų ekonominės veiklos sričių biudžetinių įstaigų vadovų ir kitų darbuotojų pasiekti rezultatai vertinami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintu Įstaigų vadovų ir darbuotojų veiklos vertinimo ir pareiginės algos kintamosios dalies nustatymo tvarkos aprašu.

3. Pareiginės algos kintamoji dalis už praėjusiais metais darbuotojų pasiektus rezultatus nustatoma vieneriems metams ir gali siekti iki 50 procentų pareiginės algos pastoviosios dalies. Mokyklų vadovų, administracijų ar struktūrinių padalinių vadovų, specialistų pareiginės algos kintamosios dalies dydis papildomai priklauso ir nuo praėjusiais mokslo metais pasiektų rezultatų.

4. Pareiginės algos kintamoji dalis už papildomą darbo krūvį, kai padidinamas biudžetinės įstaigos darbuotojo darbų mastas arba kai darbuotojas pavaduoja kitą įstaigos darbuotoją, gali

siekti iki 30 procentų pareiginės algos pastoviosios dalies dydžio. Bendras pareiginės algos kintamosios dalies dydis negali viršyti 60 procentų darbuotojui nustatytos pareiginės algos pastoviosios dalies dydžio.

5. Pareiginės algos kintamosios dalies mokėjimo tvarka nustatoma kolektyvinėse sutartyse, o jų nesant, – vidaus ar darbo tvarkos taisyklėse, suderinus su darbuotojų atstovais.

6. Konkrečius pareiginės algos kintamosios dalies dydžius, atlikęs įstaigos darbuotojų metinį vertinimą ir atsižvelgdamas į šio įstatymo nuostatas, vieneriems metams nustato įstaigos vadovas, įstaigos vadovui, atlikusi jo veiklos vertinimą, – savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

11 straipsnis. Biudžetinių įstaigų darbuotojų metinės veiklos vertinimas

1. Biudžetinių įstaigų vadovų ir darbuotojų veiklos kasmetinio vertinimo tikslas – kiekvienais metais įvertinti pasiektus rezultatus pagal iš anksto nustatytas metines užduotis.

2. Metinės veiklos užduotys, siektini rezultatai bei jų vertinimo rodikliai turi būti nustatyti kasmet iki sausio 31 dienos, o naujais metais priimtam darbuotojui – per vieną mėnesį nuo priėmimo į pareigas dienos.

3. Įstaigų vadovams metinės veiklos užduotis nustato ir vertina jų veiklą savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

4. Metinės veiklos užduotis kitiems įstaigos darbuotojams nustato ir metinę veiklą vertina jų tiesioginis vadovas.

5. Darbuotojų veiklos kasmetinio vertinimo skalė:

- 1) labai gerai;
- 2) gerai;
- 3) patenkinamai;
- 4) nepatenkinamai.

6. Biudžetinių įstaigų darbuotojų veikla vertinama kasmet, jei darbuotojas ne trumpiau kaip 6 mėnesius per kalendorinius metus ėjo pareigas toje biudžetinėje įstaigoje.

7. Savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija įvertinusi įstaigos vadovo veiklą labai gerai ar gerai nustato sekantiems metams pareiginės algos kintamosios dalies dydį ir/ar skiria vienkartinę piniginę išmoką. Vadovo veiklą įvertinus nepatenkinamai, sekantiems metams pareiginės algos kintamoji dalis neturi būti skiriama.

8. Tiesioginis vadovas, įvertinęs darbuotojo darbą labai gerai ar gerai teikia vertinimo išvadą su siūlymu nustatyti sekantiems metams pareiginės algos kintamosios dalies dydį ir/ar skirti vienkartinę piniginę išmoką; įvertinęs darbuotojo darbą patenkinamai siūlo neskirti sekantiems metams

pareiginės algos kintamosios dalies; įvertinęs darbuotojo darbą nepatenkinamai – perkelti darbuotoją į toje pačioje įstaigoje esančias žemesnes pareigas.

12 straipsnis. Apmokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą ir budėjimą

Už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties bei viršvalandinį darbą biudžetinių įstaigų darbuotojams mokama Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Vienkartinės piniginės išmokos

Biudžetinių įstaigų darbuotojams kalendoriniais metais ne vėliau kaip iki kovo 31 dienos gali būti skiriamos vienkartinės piniginės išmokos už praėjusių kalendorinių metų rezultatus, įvertinus biudžetinės įstaigos darbuotoją gerai arba labai gerai ar darbuotojui atlikus vienkartinės ypač svarbias užduotis. Išmokos negali viršyti darbuotojui nustatytos pareiginės algos pastoviosios dalies dydžio. Jos skiriamos neviršijant įstaigai darbo užmokesčiui skirtų lėšų. Išmokų mokėjimo terminai, vieta ir tvarka nustatoma kolektyvinėse sutartyse, o jų nesant – vidaus ar darbo tvarkos taisyklėse, suderinus su darbuotojų atstovais.

14 straipsnis. Materialinė pašalpa

Biudžetinės įstaigos darbuotojams, kurių materialinė būklė tapo sunki dėl jų pačių ligos, šeimos narių (sutuoktinio, vaiko (įvaikio), motinos, tėvo (įmotės, įtėvio)) ligos ar mirties, stichinės nelaimės ar turto netekimo, jeigu yra įstaigos darbuotojo rašytinis prašymas ir pateikti atitinkami tai patvirtinantys dokumentai, gali būti skiriama iki 5 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio materialinė pašalpa iš įstaigai skirtų lėšų. Mirus biudžetinės įstaigos darbuotojui, iki 5 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio materialinė pašalpa išmokama jo šeimos nariams.

**KETVIRTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

15 straipsnis. Kolektyvinių sutarčių nuostatų apribojimas

Kolektyvinėse sutartyse negali būti nustatyta papildomų sąlygų, susijusių su papildomu valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų poreikiu.

16 straipsnis. Darbo užmokesčio sumažėjimo kompensavimas

Biudžetinių įstaigų darbuotojams, kurių pareiginės algos pastovioji dalis, įsigaliojus šiam įstatymui, yra mažesnė, lyginant su iki šio įstatymo įsigaliojimo buvusiu nustatytu tarnybiniu atlyginimu, kol įstaigos darbuotojas dirba toje pačioje pareigybėje, mokama iki šio įstatymo įsigaliojimo jo pareigoms nustatyto tarnybinio atlyginimo dydžio pareiginės algos pastovioji dalis.

17 straipsnis. Pasiūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija iki 2016 m. sausio 1d. patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

18 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 dieną.
2. Įstaigos darbuotojams įstaigos vadovas nuo 2016 m. sausio 1 d. turi nustatyti šiame įstatyme nustatytus pareiginių algų pastoviosios dalies koeficientus (baziniais dydžiais).
3. Įstatymo nuostatos įgyvendinamos neviršijant valstybės biudžete, savivaldybių biudžetuose bei valstybės pinigų fonduose įstaigoms patvirtintų lėšų darbo užmokesčiui.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS